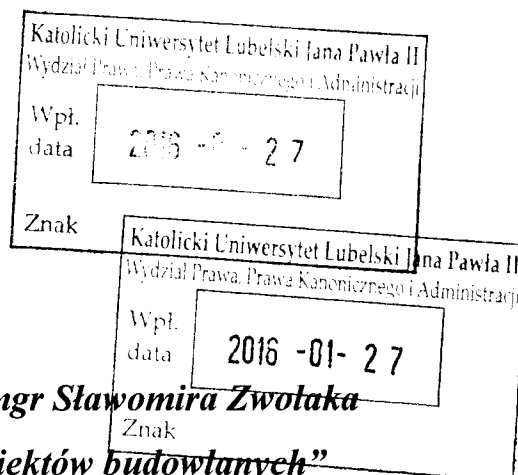

dr hab. Joanna Smarż, prof. UTH
Katedra Prawa, Zakład Prawa Publicznego
Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny
im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

***Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Sławomira Zwołaka
pt. „Wolność użytkowania obiektów budowlanych”***

Wybór tematu pracy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska autorstwa Pana Sławomira Zwołaka, pt. „*Wolność użytkowania obiektów budowlanych*” jest oryginalną pracą z zakresu prawa budowlanego. Pomimo licznych opracowań z tej dziedziny prawa, już tytuł rozprawy wskazuje, że dotychczasowe opracowania nie wyczerpały wszystkich zagadnień. Jednocześnie recenzowana praca utwierdza w przekonaniu, że prawo budowlane jest jedną z tych dziedzin prawa materialnego, która zasługuje na zainteresowanie i to w szerszym niż dotąd zakresie.

Dlatego też wybór tematu pracy Pana Sławomira Zwołaka oceniam pozytywnie, zarówno z uwagi na atrakcyjność, jak i nowatorskie podejście do zagadnienia prawa użytkowania obiektów budowlanych jako wolności. Problematyka podjęta przez Doktoranta jest tematem ważnym i interesującym z punktu widzenia właściciela i zarządcy, jako podmiotów wolności użytkowania obiektów budowlanych oraz z uwagi na ochronę interesu społecznego i ochronę interesu jednostki. Nie bez znaczenia, jak podkreśla sam Autor, jest także kwestia bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego oraz ochrony środowiska.

Wybór tematu dobrze świadczy o umiejętnościach koncentrowania się Doktoranta na tym, co atrakcyjne poznawczo.

Normy zaliczane do prawa budowlanego są bardzo liczne, co wykazuje również w swojej pracy Autor. Pomimo tak licznych wyborów źródeł z zakresu prawa budowlanego Autor przedstawił zagadnienie w nowy, interesujący sposób. Ujęcie tematu pozwala spojrzeć na zagadnienie użytkowania obiektów budowlanych z innej strony, dotąd tak kompleksowo

nieanalizowanej. Wobec tego uważam, że recenzowana praca stanowi istotny głos w sferze kształtowania prawa budowlanego.

Jednocześnie należy podkreślić, że normy z zakresu tej części prawa stanowią tę część systemu prawa, która ulega ciągłym zmianom, czego doświadczyliśmy szczególnie w 2015 r., kiedy pisana była recenzowana praca. Mimo licznych zmian, z jakimi mieliśmy w tym czasie do czynienia, Autor pracy uwzględnił aktualny stan prawy, co również należy ocenić pozytywnie, ponieważ czyni pracę jak najbardziej aktualną.

Przedmiot rozprawy stanowi niewątpliwie zagadnienie naukowe, a Autor wykazał się w pracy odpowiednią wiedzą w zakresie nauk prawnych.

Wybór tematu rozprawy zdeterminował metody jej opracowania. Autor prawidłowo zastosował metodę dogmatyczno-prawną opartą o analizę aktów normatywnych oraz opis omawianych regulacji prawnych. Trafnie zastosowana została także metoda teoretyczno-prawna, użyta przy badaniu teorii poszczególnych instytucji prawnych oraz przy wykorzystaniu opracowań naukowych związanych z tematem pracy. Uzasadnione było także wykorzystanie, choć w niewielkim zakresie, jak to uczynił Autor, metody historyczno-prawnej poprzez omówienie obowiązujących regulacji, w zestawieniu z jej ewolucją, sięgającą aż czasów starożytnych.

Układ pracy

Konstrukcja pracy jest logiczna i prawidłowa. Składa się ze wstępu, czterech obszernych rozdziałów, podsumowania oraz licznego wykazu źródeł. Praca liczy 226 stron znormalizowanego tekstu.

We wstępie, Doktorant przekonująco uzasadnił wybór tematu pracy i pola badawczego, wskazując przede wszystkim na brak opracowań w zakresie problematyki utrzymywania obiektów budowlanych oraz lekceważenie zasad użytkowania obiektów, czego wynikiem są tragiczne w skutkach katastrofy budowlane. Autor dostrzega jednocześnie, iż utrzymanie użytkowanego obiektu budowlanego w odpowiednim stanie technicznym jest zagadnieniem trudnym do rozwiązania głównie z uwagi na warunki ekonomiczne, organizacyjne i regulacje prawne. Zgodzić należy się z Autorem w zakresie istnienia problemów w dwóch pierwszych płaszczyznach, z czego decydujące znaczenie mają w tym względnie warunki ekonomiczne. W trzeciej płaszczyźnie natomiast wydaje się, że teza sformułowana została nieco na wyrost, ponieważ sam Autor, cały rozdział III i IV, poświęcił omówieniu szczegółowych regulacji prawnych, które przewidują wiele instrumentów, oddanych do dyspozycji organów nadzoru budowlanego w zakresie osiągnięcia celu w postaci

doprowadzenia obiektu do właściwego stanu technicznego. Jedynym hamulcem w tym zakresie są właśnie względy ekonomiczne leżące po stronie właściciela i zarządcy obiektu odpowiedzialnych za właściwe użytkowanie obiektów. Jednak i w tym przypadku ustawodawca przewidział pewne narzędzia prawne, upoważniając organy do wydania nakazu rozbiórki lub dokonanie jej na koszt podmiotu zobowiązanego, w sytuacji istnienia zagrożenia z uwagi na zły stan techniczny obiektu budowlanego i brak środków finansowych umożliwiających dokonanie odpowiednich napraw.

Istotnym elementem wstępu jest teza, którą Autor sformował w formie stwierdzenia, że: „...*wolność użytkowania obiektów budowlanych jest elementem wolności budowlanej*”. Z tak ujętą tezą należy zgodzić się w zupełności. Jak słusznie podkreśla Autor, zasada wolności budowlanej wymaga szerszego spojrzenia niż tylko przez zabudowę, jak to jest powszechnie przyjmowane. Słusznie Autor wywodzi, iż zasada wolności budowlanej obejmuje również wolność użytkowania obiektu budowlanego.

Udowodnieniu postawionej tezy służą kolejne cztery rozdziały pracy.

W rozdziale I, Autor omówił podstawy prawne wolności użytkowania obiektów budowlanych, poprzez odniesienie do praw wolnościowych wynikających z Konstytucji RP oraz poprzez ujęcie charakteru wolności użytkowania w kategorii praw podmiotowych.

Dużo uwagi w tym rozdziale Autor poświęcił istocie wolności użytkowania obiektów budowlanych omawiając rozwój idei wolności użytkowania oraz pojęcie i zakres tej wolności, odnosząc się do wartości szczególnie chronionych, z uwzględnieniem interesu publicznego włącznie. Jednocześnie Autor dokonał analizy regulacji prawa budowlanego w ujęciu historycznym, co przybliży zakres i charakter regulacji obowiązujących w poprzednich porządkach prawnych.

Dopełnienie tego rozdziału stanowi szczegółowe omówienie zasad użytkowania obiektów budowlanych, które determinują sposób zachowania się podmiotów, zobowiązanych według prawa budowlanego, do właściwego użytkowania obiektów budowlanych.

Rozdział II przybliży procedury zgodnego z prawem przystąpienia do użytkowania obiektów budowlanych, włącznie z procedurą przystąpienia do użytkowania w wyniku zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części.

W rozdziale III Autor wskazał podmioty wolności użytkowania oraz opisał ich sytuację prawną ze wskazaniem na obowiązki tych podmiotów w odniesieniu do poszczególnych wartości prawnie chronionych. W rozdziale tym omówione zostały określone czynności faktyczne, które powinny być dokonane przez podmioty wolności użytkowania

oraz obowiązki prawne wynikające z przepisów prawa budowlanego. Zakończenie rozdziału stanowi przybliżenie problematyki zasad odpowiedzialności podmiotów wolności użytkownika oraz sankcji karno-administracyjnych za niewywiązanie się z tych obowiązków, z możliwością wszczęcia egzekucji włącznie.

Z kolei ostatni rozdział (IV), stanowi rozważania na temat instytucji nadzoru nad użytkowaniem obiektów budowlanych oraz roli organów administracji publicznej w tym zakresie. Z uwagi na tytuł tego rozdziału: „*Nadzór nad użytkowaniem obiektów budowlanych*”, dużo uwagi Autor poświęca zagadnieniu rozróżnienia pojęć nadzoru i kontroli. Zasadnicze rozważania tego rozdziału dotyczą zakresu kompetencji organów administracji publicznej w zakresie nadzoru oraz czynności nadzorczych nad użytkowaniem.

Rozprawę zamyka podsumowanie, w którym Autor przedstawia konkluzję całości rozważań oraz formułuje wnioski wynikające z przeprowadzonych badań.

Niewątpliwym walorem pracy są zamieszczane na końcu każdego rozdziału podsumowania, w których każdorazowo Autor zawarł syntetyczną konkluzję prowadzonych w konkretnym rozdziale rozważań. Z pewnością te krótkie podsumowania ułatwiają czytelnikowi odbiór pracy. Szkoda jednak, że w przedmiotowych podsumowaniach Autor nie pokusił się o własne wnioski.

Ocena pracy:

Rozprawa Pana Sławomira Zwolaka nosi cechy dojrzałej pracy naukowej. Praca ma charakter wszechstronnej i kompletnej analizy zagadnienia użytkowania obiektów budowlanych w kontekście wolności. W ten sposób stanowi nowe, istotne zagadnienie naukowe, wypełnia lukę w analizie problemów ważnych z punktu widzenia teorii i praktyki.

Doktorant wykazał się dobrą znajomością istotnej dla zagadnienia literatury i przepisów oraz ich stosowania w praktyce. Autor wykazał się również umiejętnością dostrzegania ważnych i aktualnych zagadnień.

Praca jest dobrze zorganizowana pod względem całościowej konstrukcji. Warsztat pracy jest prawidłowy, a przypisy i literatura są dobrze dobrane. Praca napisana jest dobrym, klarownym językiem, zawiera starannie sporządzony wykaz źródeł. Autor korzysta z literatury z dużą swobodą, może nawet kosztem prezentowania własnych poglądów.

Praca nie jest jednak wolna od pewnych niedostatków:

- daje się odczuć niekiedy brak wyraźniejszych twierdzeń i wniosków, szczególnie w drugiej części pracy (rozdziały III i IV)

- brakuje pogłębionego dyskusji naukowej z poglądami wyrażanymi w nauce prawa, na które Autor się powołuje
- zbyt obszerne cytowania przepisów zaciemniają niekiedy faktyczne rozważania nad poszczególnymi zagadnieniami
- dostrzega się pewne niedoskonałości techniczno-redakcyjne, szczególnie w zakresie błędów literowych i interpunkcyjnych
- podsumowania są zbyt ogólne i jak sama nazwa wskazuje, stanowią wyłącznie podsumowanie rozważań prowadzonych w poszczególnych rozdziałach, jak już to zostało zasygnalizowane wcześniej, brakuje w nich własnych wniosków Autora
- każdy Autor ma prawo ograniczyć swoje pole prowadzonych badań, szkoda jednak, że Autor recenzowanej pracy nie pokusił się, chociaż o krótkie odniesienie do projektu Kodeksu Budowlanego, nad którym prace trwają już od 2012 r. i z pewnością są znane Autorowi. W wyniku porównania projektowanej regulacji z obowiązującymi przepisami mogłyby pojawić się kolejne ciekawe tezy na temat prawidłowości aktualnych regulacji.

Przedstawione uwagi do recenzowanej pracy nie obniżają jednak pozytywnej merytorycznej oceny rozprawy doktorskiej Pana Sławomira Zwolaka.

Konkludując należy stwierdzić, że rozprawa stanowi oryginalne i samodzielne rozwiązanie zagadnienia naukowego, a Autor wykazał się wiedzą teoretyczną z zakresu prawa administracyjnego.

Wobec powyższego, w mojej ocenie, recenzowana praca doktorska Pana Sławomira Zwolaka odpowiada kryteriom wynikającym z przepisów obowiązujących po wejściu w życie ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455 z późn. zm.).

Wnoszę o dopuszczenie Pana Sławomira Zwolaka do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora.

Warszawa, dnia 26 stycznia 2016 r.

dr hab. Joanna Smarż